

Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΡΜΟΔΙΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ (Φεβρουάριος 2007)

Συγγραφέας: ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

1. Η *Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος* συζήτησε την 17η Ιανουαρίου 2007 σε «μαραθώνια» συνεδρίαση την πρόταση που είχε υποβάλει η Νέα Δημοκρατία για την αναθεώρηση των άρθρων 24 και 117 παρ. 3 και 4. Οι δύο συμπληρωματικές προτάσεις που υπέβαλαν βουλευτές του ΠΑΣΟΚ και της Νέας Δημοκρατίας, χωριστά ή από κοινού, αφενός για την προστασία του θαλασσιού περιβάλλοντος και αφετέρου για την προστασία των ζώων (βλ. <https://www.nomosphysis.org.gr/articles.php?artid=2471&lang=1&catid=179>) απασχόλησαν ακροθιγώς την Επιτροπή στη συνεδρίαση της 31ης Ιανουαρίου 2007, στο πλαίσιο πάντως της συζήτησης για την αναθεώρηση άλλων άρθρων (βλ. Πρακτικά της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος, ΙΑ΄ Περίοδος Προεδρευομένης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, Σύνοδος Γ΄, Συνεδρίαση ΙΗ΄, σ. 451 επ.). Ως γνωστόν, στενά συνυφασμένη με την τροποποίηση του περιβαλλοντικού Συντάγματος είναι η προοπτική ίδρυσης Συνταγματικού Δικαστηρίου, που απασχόλησε την Επιτροπή στη συνεδρίαση της 22ας Νοεμβρίου 2006 (βλ. Πρακτικά της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος, ΙΑ΄ Περίοδος Προεδρευομένης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, Σύνοδος Γ΄, Συνεδρίαση ΙΑ΄, σ. 188 επ.).

Τις θέσεις που απηχούν τις απόψεις της πλειονότητας των βουλευτών της Νέας Δημοκρατίας παρουσίασε ο *Αθ. Μπούρας*. Ευκολότερο ήταν το έργο του *Στ. Μπένου*, εισηγητή εκ μέρους των βουλευτών του ΠΑΣΟΚ, του *Αντ. Σκυλλάκου*, ειδικού αγορητή του ΚΚΕ, και του *Φ. Κουβέλη*, ειδικού αγορητή του Συνασπισμού, αφού όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης είχαν από την αρχή αντιταχθεί, με συγκλίνουσα επιχειρηματολογία, στην τροποποίηση των άρθρων 24 και 117 παρ. 3 και 4 Συντ. Οι αγορεύσεις τους προσδιόρισαν το πλαίσιο εντός του οποίου θα πραγματοποιούνταν η συζήτηση (βλ. Πρακτικά της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος, ΙΑ΄ Περίοδος Προεδρευομένης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, Σύνοδος Γ΄, Συνεδρίαση ΙΣΤ΄, σ. 378-387).

2. Αν και οι βουλευτές διαθέτουν σε όλες τις φάσεις της αναθεωρητικής διαδικασίας πλήρη ανεξαρτησία γνώμης και δεν τίθεται έτσι ζήτημα κομματικής πειθαρχίας, σχεδόν όλοι ταυτίστηκαν με τις θέσεις που είχαν διατυπώσει οι εκπρόσωποι των κομμάτων τους. Ήταν αναμενόμενο λοιπόν η συζήτηση να επικεντρωθεί περισσότερο στις επιμέρους προσεγγίσεις και τα επιχειρήματα, με τα οποία κάθε βουλευτής προσπαθούσε να εξηγήσει και να θεμελιώσει τη γνώμη του. Η ανάγνωση των πρακτικών της συζήτησης, παρά τις συχνές επαναλήψεις σκέψεων και επιχειρημάτων, δεν στερείται ενδιαφέροντος, γιατί αποτυπώνει προβληματισμούς και ευαισθησίες που φαίνεται να εκφράζουν γνωστές μάλλον από καιρό αντιπαραθέσεις για την αντιμετώπιση του ζητήματος.

3. Με αυτά τα δεδομένα, εκπλήξεις στη στάση των βουλευτών κατά τη συνεδρίαση της 31ης Ιανουαρίου 2007 για την ψηφοφορία επί των προτεινόμενων προς αναθεώρηση διατάξεων του Συντάγματος θα μπορούσε να προέλθουν μάλλον από τις τάξεις της Νέας Δημοκρατίας. Δύο ιδίως ενδεχόμενα ήταν πιθανά: ορισμένοι βουλευτές είτε να εναντιωθούν είτε να διατυπώσουν επιφυλάξεις για την ανάγκη τροποποίησης των άρθρων 24 και 117 παρ. 3 και 4 Συντ. Πράγματι, πέντε βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας καταψήφισαν την πρόταση (*Γ. Ιωαννίδης, Χρ. Καρύδη, Ν. Λέγκας, Κ. Μητσοτάκης και Ελ. Παπαδημητρίου*), ενώ ένας δήλωσε παρών (*Ν. Δένδιας*). Άνκαι οι ψηφοφορίες εντός της Επιτροπής δεν είναι αποφασιστικού χαρακτήρα, είναι προφανές ότι το αποτέλεσμα αυτό δημιουργούσε προβλήματα στην αναθεώρησή τους. Εφόσον οι εν λόγω βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας, αλλά και όσοι ενστερνίζονταν τη θέση τους, επέμεναν στην άποψή τους κατά τις διαδοχικές ψηφοφορίες στην Ολομέλεια της Βουλής, η σχετική πρόταση θα κινδύνευε να απορριφθεί.

4. Η προοπτική αυτή παρακίνησε τον Γενικό Γραμματέα της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της Νέας Δημοκρατίας *Απ. Σταύρου* να επιχειρήσει να μεταπείσει, με «ανορθόδοξο» τουλάχιστον τρόπο, όσους την είχαν καταψηφίσει και να προκαλέσει επανάληψη της «ενδεικτικής» ψηφοφορίας. Με μεθοδεύσεις που δεν τιμούν τη λειτουργία του Κοινοβουλίου, πέντε από τους παραπάνω βουλευτές περιορίστηκαν τελικά να ψηφίσουν παρών, ενώ σε όσους υπερψήφισαν την πρόταση προστέθηκε και ο *Απ. Σταύρου*, αν και δεν ήταν μέλος της *Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος*. Αντιδράσεις προκάλεσε επίσης η προσμέτρηση στους παρόντες των ψήφων του *Φ. Κουβέλη* και του *Ν. Κωνσταντόπουλου*, βουλευτών του Συνασπισμού, αφού ο

εκπρόσωπός του είχε από την αρχή δηλώσει ότι το κόμμα του δεν θα συμμετείχε στις ψηφοφορίες, γιατί ήταν συνολικά αντίθετο στη συνταγματική αναθεώρηση (βλ. Πρακτικά της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος, ΙΑ΄ Περίοδος Προεδρευομένης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, Σύνοδος Γ΄, Συνεδρίαση ΙΘ΄, σ. 467-468).

5. Η επεισοδιακή συνεδρίαση στην *Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος* της 31ης Ιανουαρίου 2007 είχε όμως ευρύτερες και καταλυτικές επιπτώσεις για τη συνέχιση του αναθεωρητικού εγχειρήματος. Στις 2 Φεβρουαρίου 2007 ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ *Γ. Παπανδρέου* υπέβαλε στη Βουλή πρόταση δυσπιστίας, ζητώντας παράλληλα τη διεξαγωγή εκλογών. Επικαλούμενος την αντικοινοβουλευτική και παράνομη συμπεριφορά των εκπροσώπων της Νέας Δημοκρατίας στην παραπάνω συνεδρίαση της Επιτροπής, την οποία μάλιστα δεν δίστασε να χαρακτηρίσει «κοινοβουλευτικό πραξικόπημα», δήλωσε ότι το κόμμα του δεν πρόκειται να συμμετάσχει εφεξής στην αναθεωρητική διαδικασία.

6. Στο νέο τοπίο που διαμορφώθηκε με τις απροσδόκητες αυτές εξελίξεις, η Ολομέλεια της Βουλής θα κληθεί να αποφανθεί τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο σε δύο διακριτές ψηφοφορίες που απέχουν μεταξύ τους τουλάχιστον ένα μήνα, με ποιες διατάξεις θα ασχοληθεί η επόμενη Αναθεωρητική Βουλή (άρθρο 110 παρ. 2 εδ. α΄ Συντ.). Η εικόνα διαγράφεται εν προκειμένω ως εξής: i. Οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ δεν θα συμμετάσχουν στις σχετικές συζητήσεις και τις ψηφοφορίες, ii. Οι βουλευτές των κομμάτων της ελάσσονος αντιπολίτευσης, του ΚΚΕ και του Συνασπισμού, θα συμμετάσχουν μάλλον στις συζητήσεις, δεν πρόκειται όμως να υπερψηφίσουν κανένα σημείο της αναθεωρητικής πρότασης, και iii. Ορισμένοι βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας αναμένεται να καταψηφίσουν την αναθεώρηση των άρθρων 24 και 117 παρ. 3 και 4 ή να δηλώσουν απλώς παρών. Με αυτά τα δεδομένα, πρέπει να θεωρείται μάλλον βέβαιο ότι τουλάχιστον ως προς αυτά τα δύο άρθρα, ανεξαρτήτως της τύχης που θα έχει γενικότερα η πρόταση των βουλευτών της Νέας Δημοκρατίας, δεν θα συγκεντρωθεί η απαιτούμενη πλειοψηφία των μελών της Βουλής και δεν πρόκειται να υπάρξει συνέχεια στην Αναθεωρητική Βουλή για το περιβαλλοντικό Σύνταγμα.